

להיות יהודי גם בעונת המלפפונים

בקיצ ובחורף, בסתיו ובאביב: המצווה הייחודית שמתפרסת על פני שנה שלימה!

שמיטה ואמונה גדולה

'עונת החגים' זה ביטוי שמאוד מקובל כאן. כמו שיש 'עונת האביב', 'עונת המיסים' ו'עונת הלפפונים', יש גם את 'עונת החגים'.

כמו שב'עונת האביב' כולם יוצאים לטיולים בחיק הטבע, וב'עונת המיסים' כולם עסוקים בלברר על כל ההטבות והחזרי מס שהם יכולים להצהיר, כך גם ב'עונת החגים' שזה ראש השנה ויום כיפור נוהגים ללכת לבית הכנסת ולהקדיש קצת יותר זמן ליהדות.

בואו ונראה כיצד היהדות מתייחסת לזה.

בפרשתנו בהר אנו למדים על מצוה שאפשר לקיים אותה רק בארץ ישראל. מיד בתחילת הפרשה התורה אומרת "כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ שבת לה". איך בדיוק זה עובד? "שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור". השנה השביעית היא שנת שבתון, ואסור ליהודי בארץ ישראל לעבוד את האדמה.

השנה היא שנת שמיטה בישראל. בואו וניקח לדוגמה חקלאי שמוכר תפוזי יפו לשווקים באירופה. לחקלאי יש שדה של עצי תפוזים עם כל הציוד החקלאי, צוות של עובדים מסורים שעוסקים בקטיפה, באריזה ובמשלוח, ויש לו בחו"ל סיטונאים שקונים דווקא ממנו בכל שנה את התפוזים.

והנה מגיעה שנת השמיטה והוא מודיע לעובדים שבשנה הקרובה הוא לא יוכל להציע להם עבודה אצלו. אותם עובדים, לא ישבו בבית וימתינו לו

שנה שלימה עד שהוא יעסיק אותם שוב, אלא הם מיד יוצאים לחפש עבודה אחרת.

ברגע שהסיטונאים שקונים ממנו כבר שש שנים שומעים, שבשנה הקרובה הוא לא עומד לספק להם את הסחורה, הם יעשו את המתבקש ויפנו לשווקים אחרים, כדי לספק את הביקוש של הקונים.

את הבנקים להם הוא אמור לשלם על הציוד החקלאי היקר, לא מעניין 'שמיטה'. הם רוצים את התשלום החודשי, ולא ² הם יעקלו לו את הציוד.

בנוסף לכל זה, בשנת השמיטה אין לחקלאי שום הכנסה. אסור לו לעשות מסחר בתפוזים שגדלים בשדות שלו, כי לפי דיני התורה השדות לא שייכים לו, הם הפקר, וכל אדם יכול לבוא ולקחת מספיק תפוזים עבור משפחתו שיספיקו לאותו יום.

אחרי שנת השמיטה, אותו חקלאי צריך להתחיל לבנות את המשק שלו מחדש: למצוא עובדים, לקוחות וספקים. זוהי מצוה שצריך עבודה הרבה בטחון בה' כדי לקיים אותה.

ללא הגבלת זמן ומקום

למצווה הזאת התורה מקדימה את המילים "וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמור". שואל רש"י "מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני". רש"י מסביר שהתורה בחרה את מצות שמיטה וכתבה במפורש שהיא נאמרה בסיני, כדוגמה כדי ללמד אותנו שכל המצות שנכתבו בתורה כולם נאמרו בסיני.

שואל הרבני, מה המיוחד במצות שמיטה שדווקא היא נבחרה להיות הדוגמה לכל מצות התורה שגם הם נאמרו בסיני.

בוא נחדד את השאלה: למה לא נבחרה מצוה ששייכת לכל יהודי, ושהוא חייב לקיים אותה בכל זמן ובכל מקום? לדוגמה: מצות תפילין, או הצום

ביום כיפור שחיובו הוא בין בארץ ובין בחו"ל, בין בזמן שבית המקדש קיים ובין בזמן שאין ביהמ"ק קיים. למה דווקא מצוה שאפשר לקיים אותה רק בארץ ישראל, וגם שם רק מי שהוא חקלאי, וגם את זה רק בזמן שרוב יושבי' עלי' והיום היא רק מצוה דרבנן.

מבאר הרבי, שמוכרחים לומר שיש משהו שמייחד את מצות שמיטה לגבי כל שאר המצות בתורה, שלכן דווקא היא נבחרה. כל מצוה אחרת שאנו מקיימים כמו הדלקת נרות שבת, זוהי מצוה שמקיימים בערב שבת, המצוה עצמה לוקחת לא יותר מדקות ספורות, או הנחת תפילין, זה משהו שלוקח לא יותר מחמש או עשר דקות.

ישנם מצות שאותם מקיימים במשך 24 שעות, כמו שבת, ישנם חגים כמו פסח למשל שהם שבעה ימים או בחו"ל שמונה, סוכות תשע ימים, יש לנו אפילו מצוה שאותה אנו מקיימים במשך 49 ימים, זוהי המצווה הארוכה ביותר בשנה, "ספירת העומר", כפי שהתורה מצוה "תספרו חמישים יום" בין פסח לשבועות.

מה שמייחד את מצות שמיטה, זה שהיא מצוה שנמשכת שנה שלימה! בלשון הקודש למילה "שנה" יש עוד משמעות, מלשון "שינוי". השנה כוללת את כל שינויי האקלים קיץ, סתיו, חורף, אביב.

שנה שלימה במחיצת הרבי

אני רוצה לחלוק אתכם משהו אישי. כידוע גדלתי בישראל שבה בחורי ישיבה פטורים מלשרת בצבא כל זמן שהם לומדים תורה בישיבה, כשהם מסיימים את הלימודים בישיבה הם חייבים להתגייס בצבא. הממשלה מכירה בכך שלימוד התורה מגן על העם והארץ. אבל החוק קובע, שהם חייבים ללמוד תורה דווקא בישיבה בישראל והם אינם יכולים לעשות זאת בחו"ל. אם בחור ישיבה רוצה לצאת לחו"ל עליו לקבל היתר יציאה מהצבא.

בחורי הישיבות של חב"ד מאוד רצו לבוא לנו יורק כדי ללמוד במחיצתו

של הרבי. בתחילת שנות השישים הם הפעילו קשרים אצל מי שהתמנה בזמנו להיות נשיא המדינה השלישי, מר זלמן שז"ר, שבא מגזע חסידי חב"ד והיה מאוד מקורב לרבי, והוא שכנע את ראשי הצבא והמדינה על החשיבות של הקשר הנפשי שיש בין חסיד לרבי, ועד כמה זה חשוב להם ללמוד במחיצתו. לאחר מאמצים מרובים הם קיבלו אישור לצאת לארצות הברית כדי לשהות אצל הרבי במשך שישה חודשים ב-770.

כמה שנים מאוחר יותר הרבי הסביר לשז"ר שחשוב מאוד שהבחורים ישהו ב-770 במשך שנה שלימה. מדוע? כי אז הם יראו איך הרבי חוגג את כל מועדי השנה וילמדו איך צריך להתנהג חסיד אמיתי בכל עונות השנה. ואכן, הוא פעל את זה ומאז התלמידים נסעו לרבי לשנה שלימה (נשיא וחסיד ע' 236).

המצווה שמתאימה לכל עונה

רבותיי, יש מצות שעושים באביב כמו פסח, יש מצות שמקיימים בסתיו כמו חנוכה שחל בחורף, אבל שמיטה זוהי מצוה שמקיימים אותה כל השנה כולה. המצווה הזאת מסמלת שצריך להיות קשורים לקב"ה בכל העונות שמופיעות במעגל השנה. לא רק באביב ובסתיו, אלא גם כשקר וגם כשחם.

וזה נכון גם לחיי האדם. לכל אדם במשך ימי חייו יש את התקופה של האביב, כשהוא צעיר ופורח כמו באביב, וכולם אומרים לו כמה שהוא יפה, מוכשר וחכם וכו', ויש תקופות בחיים שזה דומה יותר ליום חורפי וגשום, קר ומעונן. המצב רוח ירוד, אין חשק לצאת מהבית, האדם כבר מזדקן, כבר לא מחמיאים לו על המראה שלו, ובכלל הכול צולע.

באה מצות שמיטה ומלמדת אותנו, שצריך להיות קשורים לקב"ה בכל עונות החיים, גם כשטוב וגם כשלא כל-כך טוב.

את הרעיון הזה אנו למדים גם מאתרוג, שנקרא בתורה "פרי עץ הדר". אומרת על כך הגמרא "הדר באילנו משנה לשנה" (סוכה לא, ב).

מסביר הרבי: "בהמשך השנה יש כו"כ שינויים מן הקצה אל הקצה, שלכן נקראת בשם שנה מלשון שינוי לפי שיש בה כל שינויי האוירים דכל ו' התקופות" (קונטרס חה"ס ה'תשמ"ז). האתרוג הוא פרי שנשאר על העץ כל השנה ולכן מכיל בחובו את כל העונות החקלאיות.

המסר הוא שלא מספיק להיות יהודי ב'עונת החגים', אלא צריך להיות יהודי גם ב'עונת המיסים' וב'עונת האביב'. צריך להיות יהודי בכל העונות והאקלימים (משיחת כ' אייר תשל"ד, תו"מ חע"ו ע' 155 ואילך).